

Polski Komitet
Błękitnej Tarczy

Dziedzictwo kultury wobec zagrożeń wojennych i kryzysowych w RP- prawo, praktyka, wyzwania

Krzysztof Sałaciński

Prezes

Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy

Radca

w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zmiany globalnego środowiska bezpieczeństwa

DOTYCHCZAS	OBECNIE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ WYSOKI POZIOM STABILNOŚCI I WYSOKI POZIOM ZAGROŻENIA MILITARNEGO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NISKI POZIOM STABILNOŚCI I WYSOKI POZIOM ZAGROŻENIA MILITARNEGO
<ul style="list-style-type: none"> ▪ NIEBEZPIECZEŃSTWO WYBUCHU GLOBALNEJ WOJNY NUKLEARNEJ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ NIEBEZPIECZEŃSTWO ROZPRZESTRZENIANIA BRONI ATOMOWEJ I INNEJ BMR
<ul style="list-style-type: none"> ▪ GROŹBA KONFLIKTU NA SZEROKĄ SKALĘ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ GROŹBA KONFLIKTÓW LOKALNYCH I REGIONALNYCH
<ul style="list-style-type: none"> ▪ DZIAŁALNOŚĆ UGRUPOWAŃ TERRORYSTYCZNYCH OGRANICZONA DO REGIONU LUB PAŃSTWA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ MOŻLIWOŚĆ ATAKU W DOWOLNYM MIEJSCU NA ŚWIECIE

Rodzaje zagrożeń dla dziedzictwa i instytucji kultury

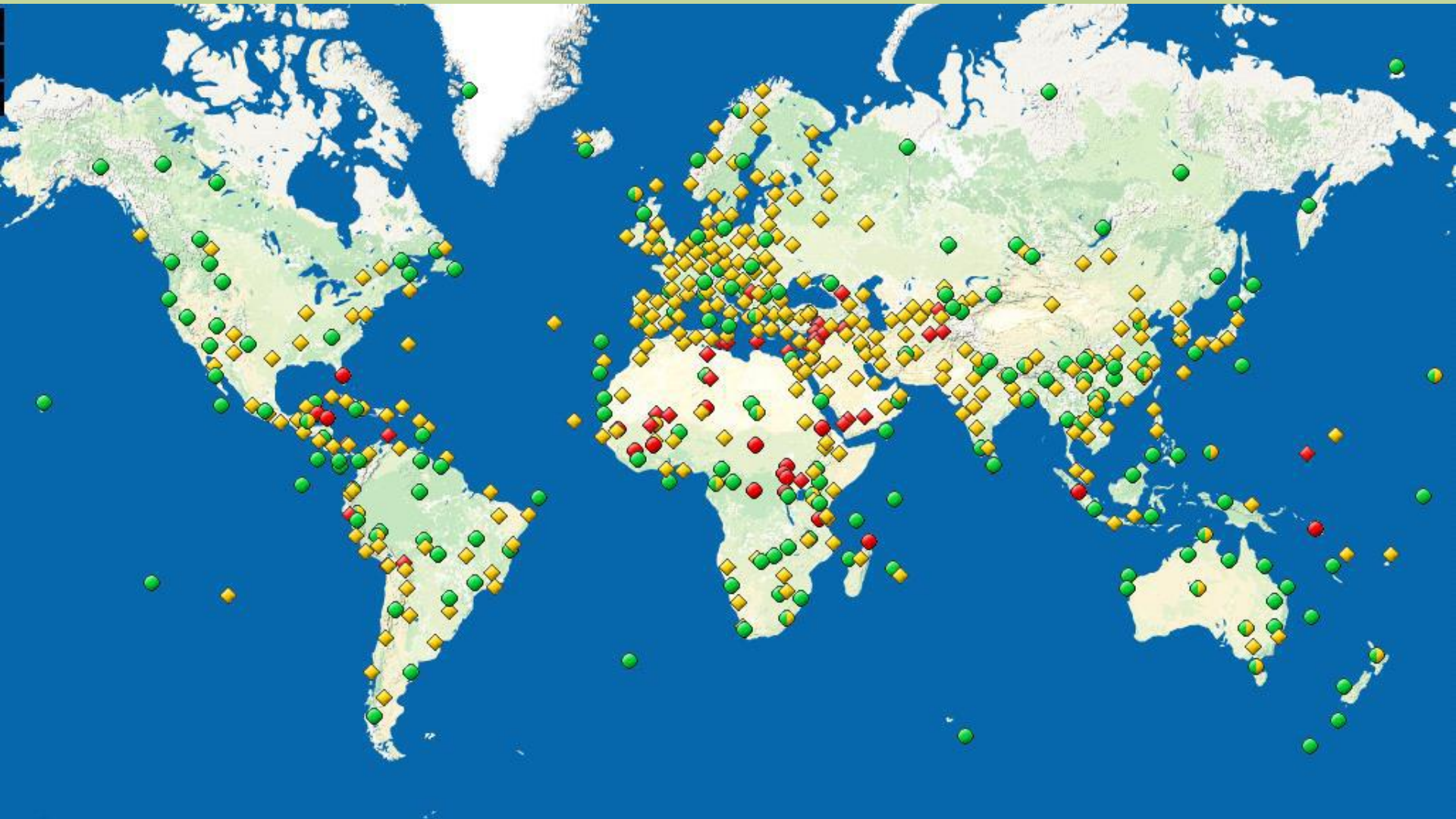
- powodowane przez naturę (ok. 20 rodzajów): m. in. erozja naturalna, trzęsienia ziemi (np. Nepal 2015 r.), pożary (katedra Notre Dame/ meczet Al Aksa 2019), huragany;
- powodowane przez człowieka (ok. 40 rodzajów): rolnictwo, budownictwo, rabunek:
  - konflikty zbrojne, terroryzm lokalny i międzynarodowy
  - zniszczenia intencjonalne
  - zaniechanie!

Konsekwencje konfliktów zbrojnych dla dziedzictwa i instytucji kultury

- **Celowe niszczenie** dziedzictwa i instytucji kultury stało się częścią strategii wojny w 21 wieku. Dobra kultury są niszczone na dużą skalę!
- Tracone jest **dziedzictwo materialne**, gł. archeologiczne - unikalne i nieodnawialne oraz **dziedzictwo niematerialne**.
- Np. **niszczenie i grabież zabytków przez tzw. Państwo Islamskie** na pograniczu Syrii i Iraku (2014-2017) było **dobrze zorganizowane**: wydawano zezwolenia i pobierano opłaty.
- **Na Bliskim Wschodzie zaprzestano badań archeologicznych**:
  - ✓ np. Jemen, Libia, Syria – całkowicie
  - ✓ Irak – częściowo (region irackiego Kurdystanu do 2011 r.; płd. do 2017 r.).
- **Brak prac konserwatorskich** i codziennej opieki konserwatorskiej nawet przy najcenniejszych zabytkach, wpisanych na Listy UNESCO, **powoduje degradację** substancji zabytkowej.
- **Celowe niszczenie instytucji kultury (muzea, biblioteki)**, zabijani są ludzie związani z kulturą i nauką: intelektualiści, archeolodzy, architekci, konserwatorzy.

Światowe Dziedzictwo Kultury

Ponad 1 100 miejsc z 165 krajów
obiekty

W ZAGROŻENIU: 54

Polski wkład w ochronę zagrożonego dziedzictwa kultury

- Przyjęcie katalogu zobowiązań międzynarodowych – trwałe podstawy prawne
- Doświadczenia historyczne z ratowania dziedzictwa kultury na przestrzeni dziejów oraz podczas II wojny światowej
- Unikatowe działania w ochronie dziedzictwa kultury w Iraku i Afganistanie
- Inicjatywy międzyresortowe, realizacja projektów i programów międzynarodowych

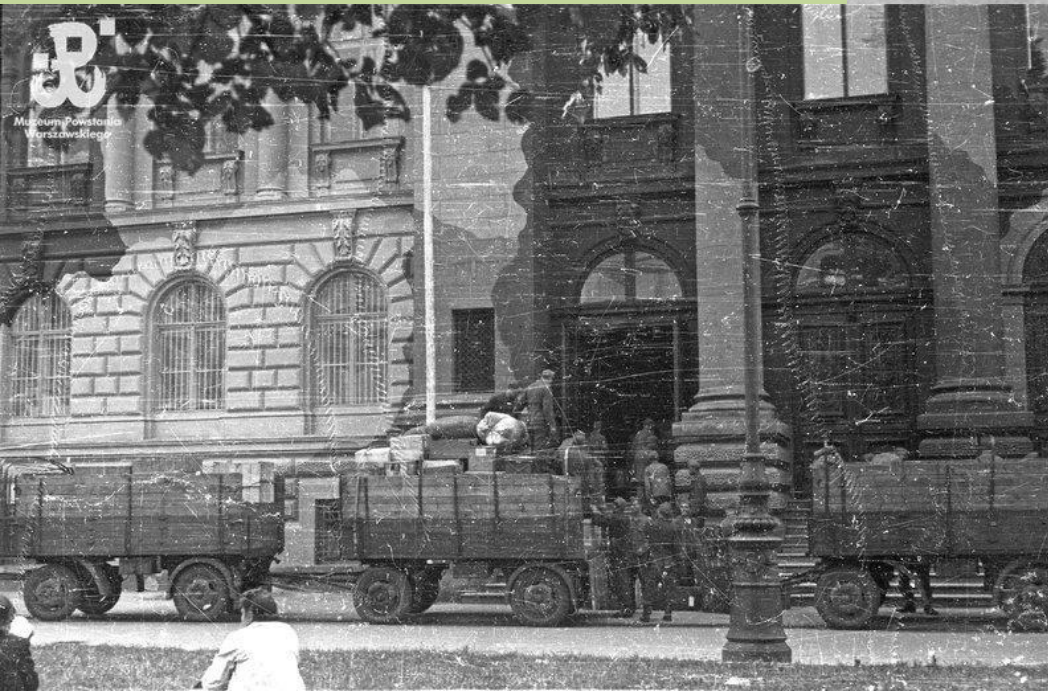

Ratowanie polskich zabytków w czasie II wojny światowej

- „**Odbierzcie narodowi jego kulturę,
a przestanie istnieć jako naród**”
(Joseph Göbbels)
- H. Göring – koordynator grabieży
- Niemcy i Rosjanie zrabowali z terenu
Polski **ok. 516 tys. dzieł sztuki**
(+ ok. **2 mln** zniszczonych
zabytkowych budowli)

(Za: M. Wołagiewicz, 1945)

- **dr Stanisław Świerz-Zaleski**
(Kraków)
- **prof. Stanisław Lorentz**
(Warszawa)
- **prof. Mieczysław Gębarowicz**
(Lwów)

Rekomendacja Warszawska w sprawie odbudowy i rekonstrukcji dziedzictwa kulturowego

- Przyjęta na zakończenie konferencji „Odbudowa światowego dziedzictwa-wyzwania” –która odbyła się w Warszawie, 6-8 maja 2018 r.
- Dotyczy nowoczesnych standardów i dobrych praktyk w zakresie odbudowy miejsc światowego dziedzictwa zniszczonych w wyniku konfliktów zbrojnych i kataklizmów naturalnych.
- W dokumencie odwołano się do przykładu i doświadczeń związanych z odbudową Warszawy po II wojnie światowej.
- Rekomendacja zawiera zasady postępowania, jakimi należy kierować się w procesie odbudowy i rekonstrukcji zniszczonych obiektów, zespołów zabytkowych oraz miast, ze szczególnym uwzględnieniem miast historycznych. Są to zasady:
  - poszanowania wartości i autentyczności substancji materialnej;
  - oparcia decyzji na doktrynie konserwatorskiej;
  - planowanie długoterminowej strategii odbudowy;
  - zarządzania procesem odbudowy;
  - uwzględnienia potrzeb społeczności.

Współpraca MON-MKiDN

Zadania obronne

To przedsięwzięcia wykonywane przez organy administracji publicznej w ramach przygotowań obronnych państwa, realizowane w czasie:

- pokoju;
- zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny.

PODSTAWA PRAWNA

USTAWA
*z dnia 11 marca 2022 r. o obronie
Ojczyzny*

Rozporządzenie Rady Ministrów
*z dnia 21 września 2004 r.
w sprawie gotowości obronnej państwa*

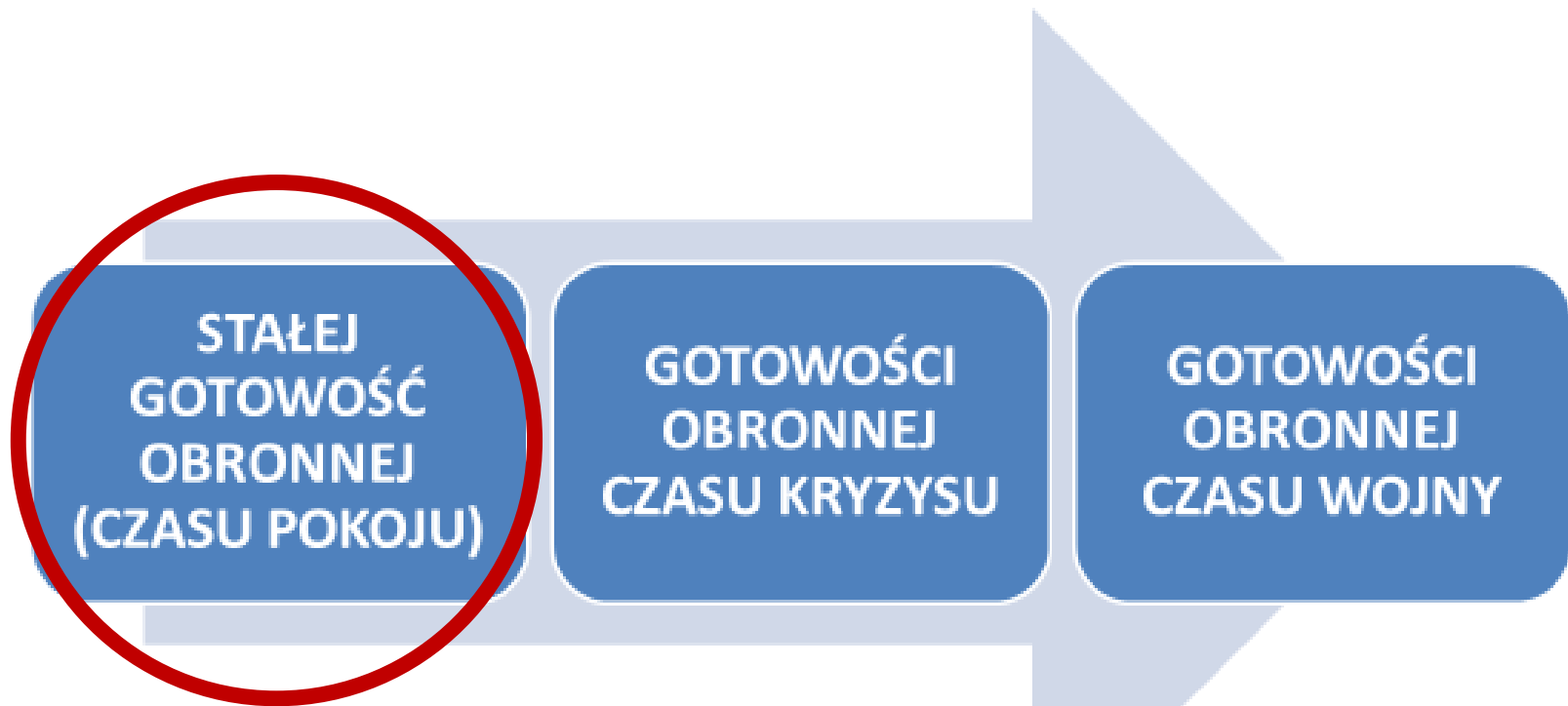
Zarządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
*z dnia 8 grudnia 2017 r.
w sprawie organizacji i sposobu wykonywania zadań w ramach
powszechnego obowiązku obrony*

Zadania obronne wykonywane są przez:

- premiera;
- ministrów (*w tym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego*);
- wojewodów, marszałków województw;
- starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast;
- przedsiębiorców, kierowników państwowych jednostek organizacyjnych – dyrektorów instytucji kultury;
- organizacje społeczne;
- poszczególnych obywateli.

Proces przygotowań obronnych w stanach gotowości obronnych państwa

NA WSZYSTKICH SZCZEBŁACH ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ PRZYGOTOWANIA OBRONNE BĘDĄ REALIZOWANE W STANACH GOTOWOŚCI OBRONNYCH PAŃSTWA:

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r.
w sprawie gotowości obronnej państwa (Dz.U.219.2218)

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP

- Zatwierdzona w dniu 12 maja 2020 r. przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezesa Rady Ministrów
- Określa kompleksową wizję kształtowanie bezpieczeństwa narodowego RP we wszystkich jego wymiarach
- Wynika z potrzeby zapewnienia zdolności państwa do przeciwdziałania zagrożeniom i sprostania wyzwaniom, wynikającym ze zmieniających się uwarunkowań bezpieczeństwa Polski
- Zapisy SBN powinny znaleźć rozwinięcie i odzwierciedlenie w krajowych dokumentach strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego i rozwoju Polski
- SBN uwzględnia kontekst obecności Polski w NATO i UE

Filar III Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Tożsamość i Dziedzictwo Narodowe

Dwa Cele Strategiczne:

Tożsamość Narodowa RP

Tworzenie Pozytywnego Wizerunku Polski

Cztery zadania w ramach I Celu Strategicznego: wzmocnienia tożsamości narodowej

Zadanie 1.2 Doskonalić instrumenty i procedury ochrony dziedzictwa kultury na wypadek zagrożenia wojennego i kryzysowego, z uwzględnieniem podmiotów i służb realizujących zadania na rzecz bezpieczeństwa państwa

Co należy zrobić w pierwszej kolejności?

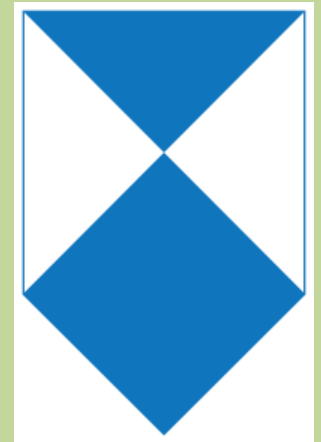
- Przeprowadzenie diagnozy obecnego stanu prawnego i organizacyjnego w RP w obszarze ochrony dziedzictwa kultury na wypadek zagrożeń wojennych i kryzysowych
- Przeprowadzenie konsultacji międzyresortowych
- Uwzględnienie uregulowań UE i innych podmiotów międzynarodowych
- Wymiana doświadczeń z partnerami europejskimi, szukanie rozwiązań prawnych i organizacyjnych z uwzględnieniem doświadczeń europejskich i światowych

Konwencje międzynarodowe dot. ochrony dziedzictwa kultury

1. *Konwencja o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego* (Haga, 14 maja 1954) wraz z I i II Protokołem (1999); (także Konwencje Genewskie z 1949 i I Protokół Dodatkowy z 1977)
2. *Konwencja dotycząca środków zmierzających do zakazu i zapobieganiu nielegalnemu przywozowi, wywozowi i przenoszeniu własności dóbr kultury* z 14 sierpnia 1970 r. (Polska ratyfikowała w 1974 r.)
3. *Konwencja o ochronie światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego* z 16 listopada 1972 r. (Polska ratyfikowała w 1976 r.)
4. *Konwencja dotycząca podwodnego dziedzictwa kulturalnego* z 6 listopada 2001 (Polska ratyfikowała w 20221 r.)
5. *Konwencja UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego* z 17 października 2003 r. (Polska ratyfikowała w 2011 r.)

Konwencja Haska z I Protokołem (1954 r.) i II Protokołem (1999 r.)

- Podstawowy dokument prawny chroniący dobra kultury w ramach międzynarodowego prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych.
- Charakter uniwersalny (odnosi się do konfliktów na całym świecie).
- Obecnie 133 kraje są stronami *Konwencji Haskiej*, a *I Protokół* podpisało 110 krajów. *Protokół II* do *Konwencji Haskiej* podpisały 84 kraje (stan na 2021 r.)
  - Dwa główne cele to:
    - ✓ „zabezpieczanie” (w czasie pokoju)
    - ✓ „poszanowanie” (w wypadku konfliktu zbrojnego)
  - Definicja dobra kultury
  - Wzór znaku ochronnego i zasady jego umieszczania
  - Kategorie obiektów o statusie obiektu chronionego
  - Międzynarodowy rejestr dóbr kultury objętych ochroną UNESCO
  - Obowiązek planowania w czasie pokoju działań w zakresie ochrony dóbr kultury w warunkach konfliktu zbrojnego.

Zawłaszczanie dziedzictwa wsch. Ukrainy przez Rosję od aneksji w 2014 r.

Wg Raportu UNESCO z 10 września 2021 r. (38 stron) Rosja na terenie Krymu:

- przywłaszczyła sobie ukraińskie dziedzictwo kultury, zadeklarowała przejęcie własności nad wszystkimi obiektami muzealnymi oraz zabytkami w tym nad 4.095 zabytkami narodowymi i lokalnymi, znajdującymi się pod ochroną;
- nielegalnie wyeksportowała lub eksponowała artefakty muzealne;
- prowadzi bezprawne wykopaliska archeologiczne;
- zaciera ślady obecności kulturalnej Tatarów Krymskich na półwyspie i osłabia „*fundamentalną rolę rodzimej ludności muzułmańskiej w historii Krymu*”, aby uzyskać „*historyczne usprawiedliwienie dla swojej okupacji*”.

Rosja używa tego zawłaszczania, aby realizować swoją długofalową strategię wzmocnienia historycznej, kulturalnej i religijnej dominacji nad przeszłością, teraźniejszością i przyszłością Krymu.

- Instrumentalizacja dziedzictwa kultury na potrzeby polityki. Na Krymie pełni ono rolę strategiczną w planach Rosji.

Wojna w Ukrainie - 24 luty 2022

- Wydanie zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w dniu 23 lutego 2020 r. w sprawie monitorowania i analizowania zagrożeń dla dziedzictwa kultury
- Monitorowanie ściany wschodniej w obszarze ochrony dziedzictwa kultury
- Powołanie Centrum Pomocy dla instytucji kultury Ukrainy
- Analiza rozwiązań prawnych - doskonalenie systemu ochrony dziedzictwa kultury na zagrożenia

Prawo krajowe

- Konstytucyjna norma zawarta w art. 5. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że RP „*strzeże dziedzictwa narodowego*”.
- Do ochrony dóbr kultury odnosi się wiele ustaw branżowych i aktów wykonawczych do nich.
- *Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 23 lipca 2003 r.*
  - Zawiera również przepisy normatywne i upoważnienia dot. ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.
  - Nakłada na Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego obowiązek opracowania krajowego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Rozporządzenie Ministra Kultury z 25 sierpnia 2004 roku w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych

(Dz. U. Nr 212, poz. 2153)

- **§ 1:** ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych, dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich, aby uratować zabytki przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem.
- Ww. działania ochronne realizują organy administracji publicznej, odpowiednich stopni i kierownicy jednostek organizacyjnych posiadających zabytki, przy użyciu środków finansowych posiadanych przez te jednostki.
- Jednym z istotnych elementów wykonania obowiązków w zakresie właściwej ochrony zabytków jest tworzenie planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji nadzwyczajnej. Są integralną częścią planów obrony cywilnej.
- Sporządzanie planów ochrony reguluje rozp., a zawartość - załącznik do rozp. - *Instrukcja przygotowania i realizacji planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*.

Ochrona prawna muzealiów

- *Ustawa o muzeach* (Dz.U. 1997, Nr 5, poz. 24).
- Rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z:
  - 30 sierpnia 2004 r. *w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach* (Dz.U 2004, Nr 2002, poz. 2073);
  - 15 maja 2008 r. *w sprawie warunków, sposobu i trybu przenoszenia muzealiów* (Dz.U. 2008, Nr 91, poz. 569);
  - **19 września 2014 roku w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą** (Dz.U. poz. 1240).

Etapy ochrony zabytków w sytuacjach kryzysowych i w razie konfliktu zbrojnego

- I. Etap zapobiegania i prowadzenia prac przygotowawczych (faza zapobiegania)
- II. Etap podwyższenia gotowości (faza gotowości)
- III. Etap reagowania (faza reagowania)
- IV. Etap zabezpieczenia i dokumentowania (faza odbudowy)

Rozporządzenie Ministra Kultury z 25 sierpnia 2004 roku *w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych*
Dz. U. Nr 212, poz. 2153)

Plany ochrony zabytków (rozp. MK z 24.08.2004 r.)

- Sporządza się na wypadek sytuacji bezpośredniego zagrożenia, zniszczenia lub utraty obiektów zabytkowych, ujmując w nich:
  - stan zasobu podlegającego ochronie;
  - zagrożenia;
  - zamiar działania;
  - sposób realizacji;
  - niezbędne siły i środki;
  - czas i koszty wykonania działań.
- Plan musi być jak najbardziej **realny**.
- Brak mechanizmów prawnych, aby wyegzekwować obowiązek sporządzania planów.

I. Etap zapobiegania i prowadzenia prac przygotowawczych (faza zapobiegania)

W czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej podstawowe znaczenie mają:

- 1. opracowanie planów ochrony zabytków** na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych
- 2. kontrola i doskonalenie stanu technicznego** zabytków
- 3. instalowanie i utrzymywanie w sprawności urządzeń i systemów** zabezpieczenia zabytków, w tym sygnalizacji wykrywania i alarmowania.

II. Etap podwyższenia gotowości (faza gotowości) obejmuje:

1. demontaż i ukrycie najcenniejszych detali architektonicznych i elementów wyposażenia;
2. przygotowanie i rozmieszczenia znaków Konwencji haskiej o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego z 14.05.1954 r.;
3. zgromadzenie i utrzymywanie w gotowości urządzeń, sprzętu, narzędzi, opakowań, materiałów niezbędnych do wykonania prac zabezpieczających i działań ratowniczych;
4. zorganizowanie systemów monitorowania zagrożeń;
5. alarmowanie i powiadamianie;
6. **wyznaczenie i przygotowanie zespołów ludzkich do prac zabezpieczających i działań ochronnych.**

Ochrona zabytków ruchomych obejmuje: (wg rozp. MK z 24.08.2004 r.)

- **zabezpieczenie** ich przed zniszczeniem lub uszkodzeniem w miejscu stałego przechowywania;
- **zorganizowanie** stałego **dozoru**;
- **przemieszczaniu** do innych, przygotowanych pomieszczeń jednostki organizacyjnej;
- **rozśrodkowaniu** zabytków do innych wytypowanych i przygotowanych obiektów w tej samej miejscowości;
- **ewakuacji** do wyznaczonych i uprzednio przygotowanych obiektów poza miejscowością ich stałego przechowywania bądź za granicę.

W/w działania realizują m. in. kierownicy jednostek org. posiadających zabytki, przy użyciu środków finansowych posiadanych przez te jednostki.

Odpowiedzialność za wykonywanie czynności zabezpieczających zabytki ruchome

- **Dyrektor** sprawuje ogólne kierownictwo nad ochroną zabytków poprzez Zastępców Dyrektora.
- **Za ochronę i zabezpieczenie zabytków ruchomych przez zniszczeniem, uszkodzeniem, zagubieniem w sytuacjach kryzysowych i w toku przemieszczania wybranych zabytków ruchomych do miejsc ukrycia odpowiadają:**
  - za przemieszczanie z miejsc dotychczasowego użytkowania do ukrycia - Kuratorzy Zbiorów;
  - za pozostające na salach ekspozycyjnych - Kierownik Działu Ekspozycji i Kuratorzy Zbiorów;
  - za stanowiące wystawę czasową – Kuratorzy Wystaw;
  - za znajdujące się w konserwacji - Kierownicy odpowiednich Pracowni Konserwatorskich
  - (...)

Zakres obowiązków Kuratorów Zbiorów, Kierowników Działów w ramach Zespołu Kierowania Ochroną Zabytków

- Wyznaczenie zastępcy, upoważnionego do wykonywania zadań, w razie nieobecności etatowego kuratora / kierownika.
- Bezpośredni nadzór organizacyjny i merytoryczny nad wytypowaniem ruchomych zabytków do zabezpieczenia oraz przemieszczenia w obrębie Muzeum/ instytucji kultury.
- Dysponowanie wykazem ruchomych zabytków przeznaczonych do ukrycia.
- Kierowanie pracą powołanego w ramach działu, zespołu zadaniowego do przemieszczenia i zabezpieczenia wytypowanych zabytków.
- Sprawdzenie stanu oraz zabezpieczenia wszystkich zabytków ruchomych po zakończeniu przemieszczania.
- Stały nadzór nad wszystkimi zabytkami ruchomymi podległymi dyspozycji kuratora zbiorów, działu.
- Zabezpieczenie merytoryczne wszelkiej dokumentacji dotyczącej zbiorów muzealnych w dotychczasowym miejscu przechowywania oraz w wybranym miejscu ukrycia.

Zespół zadaniowy do koordynowania prac zabezpieczających

- **Prace konieczne do zabezpieczenia zbiorów** muzealnych na miejscu użytkowania oraz przemieszczenie wybranych zabytków do miejsca bezpiecznego zamierza się **wykonać siłami pracowników** poszczególnych działów merytorycznych i organizacyjnych.
- W celu należytego wykonania w/w prac Kuratorzy Zbiorów, Oddziałów oraz Kierownicy Działów powołają w swoich strukturach zespół zadaniowy do koordynowania czynności zabezpieczających i przeniesienia ruchomych zabytków do wyznaczonych miejsc.
- Organizacja zespołu i zakres czynności:
  - ✓ **Skład:** kierownik, z-ca kierownika, konserwator wg właściwości zabytków, pracownik odp. za zabezpieczenie techniczne (materiały i opakowania, środki transportu);
  - ✓ **Zadania kierownika zespołu:**
    - przygotowanie członków zespołu do sprawnego wykonywania czynności zabezpieczania i pakowania muzealiów;
    - podział czynności na członków zespołu;
    - utrzymanie członków zespołu w gotowości i sprawności do wykonywania powierzonych zadań;
    - określenie czynności w ramach zadań zespołu;
    - uzgodnienie z Działem Konserwacji sposobów pakowania muzealiów;
    - zgłaszanie propozycji potrzebnych wzorów i rodzajów opakowań oraz materiałów ochronno-izolujących;
    - znajomość zarządzeń, instrukcji i in. przepisów dot. ochrony zabytków (Instr. P.poż.; Instr. przygotowania zbiorów do ewakuacji).

Zespół zadaniowy do koordynowania prac zabezpieczających

➤ Organizacja zespołu i zakres czynności:

- ✓ **Ramowe czynności w zakresie zabezpieczania zabytków** (aktualizacja wykazu muzealiów, przygotowanie środków i materiałów do pakowania).
- ✓ **Zabezpieczenie konserwatorskie** (kierownik odpowiada za konserwatorskie przygotowanie eksponatów do zapakowania (do skrzyń), bezpieczne przemieszczenie oraz przechowywanie w miejscu ukrycia).
- ✓ **Zabezpieczenie materiałowe** (kierownik odpowiada za zabezpieczenie, przechowywanie i ewidencję opakowań i in. materiałów; prowadzi ilościowe zapotrzebowanie na opakowania, materiały ochronno-izolujące oraz środki, materiały i sprzęt pomocniczy do pakowania)
- ✓ **Transport wewnętrzny** (kierownik zespołu organizuje prace związaną z przemieszczaniem muzealiów przy zastosowaniu narzędzi i środków transportu wewnętrznego).

➤ Zadania w czasie pokoju:

- ✓ **zaplanowanie** rezerwy środków i materiałów konserwatorskich niezbędnych do wykonania zadań w razie sytuacji kryzysowych;
- ✓ **wypracowanie** uproszczonych metod zabezpieczenia konserwatorskiego muzealiów.

➤ Zadania wykonywane w czasie zagrożenia:

- ✓ zgromadzenie (zakup) środków do zapakowania wytypowanych muzealiów i materiałów do przeprowadzenia zabiegów konserwatorskich;
- ✓ **aktywowanie działalności zespołu** i prowadzenie prac konserwatorskich i zabezpieczających ruchome zabytki.

„Instrukcja przygotowania zbiorów do ewakuacji”

- Sporządzona w ramach realizacji Rozporządzenia MKiDN z 19 września 2014 roku *w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą* (Dz.U. poz. 1240).

- Spis treści:
  1. Przyczyny przeprowadzania ewakuacji zbiorów
  2. Zakres ewakuacji zbiorów
  3. Organizacja ewakuacji zbiorów
  4. Sposób ewakuacji zbiorów
  5. Miejsce ewakuacji zbiorów
  6. Przechowywanie zbiorów w nowym miejscu
  7. Zespół zadaniowy do ewakuacji zbiorów
  8. Telefony alarmowe – schemat łączności
  9. Schemat kierowania ewakuacją
  10. Lista środków do ewakuacji zbiorów
  11. Wykaz zbiorów ruchomych przeznaczonych do ewakuacji.

Wnioski

- Zagrożenie sytuacjami nadzwyczajnymi narzuca konieczność prowadzenia działań prewencyjnych.
- Elementy zabezpieczenia zabytków ruchomych to:
  1. przeanalizowanie sytuacji nadzwyczajnej i sposobu zareagowania na nią;
  2. utworzenie zespołu zadaniowego;
  3. opracowanie zhierarchizowanego spisu zabytków / eksponatów (zaznaczone najcenniejsze, mniej cenne, te, które mogą pozostać na miejscu);
  4. monitoring stanu zabytków w sytuacji nadzwyczajnej.

Nowe spojrzenie na przygotowania obronne i kryzysowe w muzeach i instytucjach kultury

- Nowa ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny / przepisy wykonawcze/
- Propozycje rozwiązań prawnych dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej
- Próba wprowadzenia zapisów dotyczących zadań na czas wojny do ustawy o muzeach
- Realizacja zadań wynikających z przepisów prawa i poleceń MKiDN / 7 marca 2022/
- Instytucjonalna świadomość bezpieczeństwa dziedzictwa kultury i wypełniania obowiązków wynikających z przepisów prawa
- Przygotowanie odpowiednich procedur postępowania, w tym zasad ewakuacji zbiorów
- Podjęcie działań systemowych dotyczących struktur bezpieczeństwa w instytucji
- /dobre i złe wzorce/
- Wprowadzenie zapisów do statutu, regulaminu organizacyjnego i zakresu obowiązków osób na poszczególnych stanowiskach
- Tworzenie ośrodków eksperckich Błękitnej Tarczy w dużych ośrodkach muzealnych

Główne kierunki działalności Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy

- Popularyzowanie i promowanie Konwencji haskiej i Drugiego Protokołu
- Prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej
- Opracowywanie i wydawanie publikacji oraz materiałów informacyjnych
- Tworzenie Regionalnych Punktów Kontaktowych
- Przygotowanie kandydatów na ekspertów współpracy cywilno-wojskowej
- Promowanie znaku Błękitnej Tarczy oraz jego autora - polskiego profesora Jan Zachwatowicza
- Popularyzacja za pośrednictwem strony internetowej
- Prowadzenie działalności doradczej i eksperckiej
- Promowanie idei Błękitnej Tarczy i działań Polskiego Komitetu Błękitnej Tarczy (programu, pogotowia, pomocy, doradztwa)

Polski Komitet
Błękitnej Tarczy

Dziękuję za uwagę